Mr. Maja Biljan-August

STANOVNIŠTVO

Od popisa pučanstva 1981. godine do posljednjeg popisa 1991. godine stanovništvo Crikvenice povećavalo se po prosječnoj godišnjoj stopi od 0,67 posto, a to je iznad stope ostvarene u Republici Hrvatskoj. Iako Crikvenica spada u niskonatalitetna područja, ukupan porast pučanstva nije malen radi visokog mehaničkog prirasta.

Prirodni prirast pučanstva ima izrazito negativne tendencije. Prirodni prirast na tisuću stanovnika 1980. godine iznosio je 3 da bi se u 1990. godini spustio čak na -1,5, tj. općina Crikvenica ostvaruje prirodni pad pučanstva.

Vitalni indeks 1990. godine iznosio je 89, a to znači da je reprodukcija stanovništva neracionalna. Takva kretanja posljedica su procesa starenja pučanstva. Indeks starenja, koji označava odnos stanovništva starog "60 i više godina" prema pučanstvu starom "0-20 godina", prema popisu 1971. godine bio je 0,86 a 1981. godine 0,82. Iako se između dva popisa taj indeks nešto smanjio, kako je kritična vrijednost indeksa starenja 0,4, može se zaključiti da pučanstvo općine Crikvenica intenzivno stari, pa prema tome slabi i njegova reproduktivna sposobnost.

Osnovni uzrok starenja nije snižavanje mortaliteta već opadanje fertiliteta, a to znači da se na ovom području ne radi o biološkom starenju ili produženju ljudskog vijeka već o demografskom starenju.

Takva demografska kretanja imaju dalekosežne posljedice i utječu na obujam radne snage u određenim godištima (starenje radne snage), a što otežava promjene u kvalifikacijskoj strukturi kakve zahtijeva brz tehnički progres, zatim utječu na obujam fertilnog stanovništva (natalitet) i na njegovu strukturu po dobi i spolu, na razinu mortaliteta, na migracijska kretanja, na stupanj gospodarske aktivnosti pučanstva, kao i na obujam i strukturu ukupne (osobne i zajedničke) potrošnje i dr.

U razdoblju između popisa 1981. i 1991. godine općina Crikvenica ostvaruje pozitivan migracijski saldo od 77 stanovnika na tisuću, privlačeći radnu snagu, zbog razvoja turizma pa imigracijska kretanja predstavljaju glavni činilac porasta pučanstva općine Crikvenice. Može se zaključiti da se nedostatak radne snage, uvjetovan intenzivnim razvojem turizma i društveno-gospodarskih odnosa općine Crikvenica, podmiruje iz pozitivnog migracijskog salda. Takav "uvoz" radne snage nije ekonomski isplativ zbog velikih i rastućih troškova socijalne infrastrukture.

Deagrarizacija pučanstva na ovom području bila je izuzetno brza, pa se broj poljoprivrednog pučanstva od popisa 1953. do 1981. godine smanjio za 11 puta i 1981. godine bilo je samo 1,3 posto agrarnog stanovništva.

Udio aktivnog u ukupnom pučanstvu općine Crikvenica prema popisu 1981. godine bio je niži nego u Republici Hrvatskoj za 7,9 postotnih jedinica i iznosio je 37,3 posto, a osnovni uzrok tome je proces "starenja" pučanstva, ali i iznajmljivanje soba turistima u toku turističke sezone, od čega pojedinci žive tijekom čitave godine.

Navedena kretanja ukazuju na to da se u dosadašnjem razvoju općine Crikvenica nije dovoljno pažnje posvećivalo demografskoj politici, pa je jedno od glavnih polazišta u prognozi budućih demografskih kretanja ekspanzivna pronatalistička populacijska politika, što će se morati provoditi u idućem razdoblju.

Osnovu za prognoziranje broja stanovnika do 2010. godine čine tendencije kretanja stanovnika u poslijeratnom razdoblju, a posebno posljednjih godina, kao i pretpostavke o budućim kretanjima osnovnih činitelja koji utječu na promjenu broja stanovnika, prije svega o ukupnim privrednim kretanjima i mjerama demografske i socijalne politike.

Prognoza je učinjena s pomoću prosječnih godišnjih stopa promjene, a te stope su izračunate na osnovi kretanja trenda broja stanovnika posljednjih godina korigirana tendencijama migracijskih kretanja, prirodna prirasta, tj. broja živorođenih i umrlih, i bruto stope reprodukcije, te pretpostavkama ekonomsko-socijalnih činitelja.

U projekciji prirodna prirasta pošlo se od pretpostavke stabilizacije prirodna prirasta kao rezultata mjera aktivne demografske politike, a zbog značenja koje ima mehanički prirast stanovništva na ovom području, u prvu varijantu projekcije uključena su i migracijska kretanja.

Prva varijanta prognoze pučanstva Crikvenice:

Ukupno stanovništvo općine Crikvenica, u razdoblju od 1988. do 2010. godine, poraslo bi od 19 018 na 21 500 stanovnika. Porast bi iznosio 2482 stanovnika, a prosječna stopa rasta ukupnog stanovništva za cijelo razdoblje iznosila bi 0,56 posto godišnje.

Da bi se takva kretanja ostvarila pretpostavlja se primjena adekvatnih mjera ekspanzivne pronatalističke demografske politike radi podizanja nataliteta kao i smanjenje stope mortaliteta zbog efikasnijeg liječenja i eventualnog pronalaženja lijeka za neke neizlječive bolesti, koje sve više pogađaju i mlađe stanovništvo. Mjere populacijske politike, koje bi trebalo poduzeti, mogu se podijeliti u tri grupe:

- prvu grupu mjera čine obiteljski i dječji dodaci i ostale materijalne i slične pogodnosti;
- drugu grupu čine mjere u području fiskalne politike (kao nagrada majkama s većim brojem djece, diferencijalni porez na dohodak ovisno o broju djece u obitelji i dr.), politike dodjele stanova, pomoći nezaposlenim i sl.;
- treću grupu čine mjere koje trebaju olakšati funkciju materinstva zaposlenoj ženi (produženje porodiljskog dopusta, povećanje broja dječjih ustanova, omogućavanje ženi da se nakon određena vremena provedena uz dijete ponovo zaposli i dr.) i mjere u području zdravstvene i obrazovne politike.

Sve te mjere populacijske politike trebale bi zaustaviti tendenciju opadanja prirodna priraštaja stanovništva na ovom području, dapače - dovesti do određena porasta prirodna prirasta. Tako je predviđeno da prirodni prirast 2010. godine iznosi 15.

U toj projekciji predviđa se i postupno smanjivanje pozitivna migracijskog salda, po stopi od -4,91 posto godišnje za cijelo razdoblje prognoze.

Prognozira se da će 2010. godine udio zaposlena stanovništva u ukupnom iznositi 48 posto, a to bi bilo oko 10 320 zaposlenih. Prosječna stopa porasta broja zaposlenih od 1988. do 2010. godine bila bi 2,48 posto godišnje.

Navedena prognoza uključuje migracijska kretanja stanovništva, no mehanički prirast stanovništva vrlo je promjenjiv faktor i može znatno varirati u idućem razdoblju, ovisno o razvitku privrede: bit će to veći što razvitak privrede bude brži. Planirani razvitak privrede predviđa prosječnu stopu porasta zaposlenosti do 2010. godine između 0,80 posto i 1,26 posto godišnje, što je niže od dosadašnjih kretanja i od date verzije prognoze pučanstva. Stoga se daje druga varijanta.

Druga varijanta prognoze pučanstva Crikvenice:

Potrebno povećanje broja zaposlenih ostvaruje se većim angažiranjem postojećeg stanovništva to više što je stupanj aktivnosti stanovništva općine Crikvenica nizak i u 1988. godini iznosi 31,6 posto. Osim toga, intenzivne promjene u uvjetima privređivanja, koje bi trebale rezultirati stvaranjem novog tržišnog ambijenta, većom efikasnošću i demokratizacijom društvenih odnosa dovest će do prestanka rada (stečaja-likvidacije) određena broja neefikasnih ekonomskih subjekata i otpuštanja "tehnološkog viška" radnika, tako da će bez redovna zaposlenja ostati dio sada aktivna stanovništva. To znači da bi mehanički priliv stanovništva bio nepotreban, te bi općina Crikvenica 2010. godine imala isti broj stanovnika kao i 1990. godine (oko 19 500 stanovnika). I ta varijanta podrazumijeva mjere ekspanzivne pronatalističke demografske politike, kako bi se zaustavio prirodni pad stanovništva. Broj zaposlenih rastao bi po prosječnoj godišnjoj stopi između 1 i 1,3 posto, pa bi se broj zaposlenih 2010. godine kretao oko 8 000. Time bi se udio aktivnog u ukupnom stanovništvu povećao na 41 posto.